

Драги ученици,

Издателство „Труд“ и Cliffs Notes ви предлагат една поредица от разработки на български и световни класически произведения по формулата кратък и ясен преразказ на творбите и насочващ анализ. Пред вас ще се разкрият тайните на „Ад“ на Данте, „Хамлет“ на Шекспир, „Дон Кихот“ на Сервантес, „Клетниците“ на Юго, „Война и мир“ на Толстой, „Властелинът на пръстените/Хобит. Билбо Бегинс, или Дотам и обратно“ на Толкин, „Под игото“ на Вазов, „Тютюн“ на Димов, „Железният светилник“ на Талев, „Едип цар“ на Софокъл и др.

Разглежданите произведения нерядко са трудни за възприемане от съвременните читатели поради своя многопластов сюжет, сложността на персонажите и отдалечеността във времето.

Книгите от поредицата са предназначени да улеснят вашата работа.

Изразените гледни точки в никакъв случай не са непохватима догма, която цели да обезкуражи творческите ви изследвания. Използвайте ги като отправна точка за възприемане на новите методи за среща с литературата и нейното разбиране. Запознайте се с писателя и биографията му, с периода, в който е творил, а след това – и със самата творба. Докато я четете, се консултирайте с помагалото.

Ние ви даваме основата – биографични данни за автора, социален и исторически обзор, структура и характерни особености на литературните жанрове, фактология на литературните герои, критически анализи, обзорни въпроси, карти, родословни дървета, теми за есета.

При разработването на поредицата си поставихме за цел да насочим вашето внимание към най-важните глави и моменти. Предлагаме ви също и анализи на отделни епизоди, които да улеснят възприемането на текста.

Няма кратки пътища към истинското разбиране на литературата. Като използвате нашите бележки, като прочетете и други критически отзиви и се запознаете с най-новите гледни точки за дадената литературна творба, вие можете да създадете уникална връзка с нея и да вземете по-активно участие в постигането на една от ключовите цели на образованието – да предефинирате и да приложите класическата мъдрост в настоящето и бъдещето.

Ваше
Издателство „Труд“

**Всички права запазени.
All Rights Reserved.
Used under Authorization.**

**CliffsNotes™ on Tartuffe,
The Misanthrope & The Bourgeois Gentleman
by Denis Calandra
Copyright © 2000 Wiley Publishing Inc.**

© Борис Дамянов, Асен Разцветников, превод, 2010 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2010 г.

ISBN 978-954-398-054-3

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕРАЗКАЗ НА ПИЕСАТА	4
БИОГРАФИЯТА НА МОЛИЕР	6
ДЕЙСТВИЕ I: СЦЕНА 1	9
ДЕЙСТВИЕ I: СЦЕНИ 2–3	13
ДЕЙСТВИЕ I: СЦЕНИ 4–6	15
ДЕЙСТВИЕ II: СЦЕНИ 1–2	19
ДЕЙСТВИЕ II: СЦЕНИ 3–4	22
ДЕЙСТВИЕ III: СЦЕНИ 1–2	24
ДЕЙСТВИЕ III: СЦЕНИ 3–4	27
ДЕЙСТВИЕ III: СЦЕНИ 5–7	29
ДЕЙСТВИЕ IV: СЦЕНИ 1–3	32
ДЕЙСТВИЕ IV: СЦЕНИ 4–8	35
ДЕЙСТВИЕ V: СЦЕНИ 1–2	39
ДЕЙСТВИЕ V: СЦЕНИ 3–5	41
ДЕЙСТВИЕ V: СЦЕНИ 6–8	43
СПИСЪК НА ДЕЙСТВАЩИТЕ ЛИЦА	45
АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА	46
КРИТИЧНИ ЕСЕТА	49
ТАРТЮФ	53
ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА	54
ДЕЙСТВИЕ ПЪРВО	55
ДЕЙСТВИЕ ТРЕТО	104
ДЕЙСТВИЕ ЧЕТВЪРТО	124
ДЕЙСТВИЕ ПЕТО	143

ПРЕРАЗКАЗ НА ПИЕСАТА

Госпожа Пернел, която е на посещение в къщата на своя син Оргон, се възползва от случая да критикува всички живеещи там и да похвали техния пансионер Тартюф, защото е истински свят човек. Останалите присъстващи са настроени против Тартюф, като твърдят, че е неискрен и лицемер, но госпожа Пернел не споделя подобни мисли. На тръгване тя съветва всички да следват наставленията на Тартюф. След излизането на госпожа Пернел, Клеант и Дорина разговарят за Тартюф и двамата са съгласни, че той е очаровал Оргон. Дамис, синът на Оргон, се чуди дали неговият баща все още е съгласен да позволи на Мариана да се омъжи за Валер. Дамис положително знае отношението на Оргон, защото самият той има желание да се ожени за сестрата на Валер. Той моли Клеант да попита Оргон за обещанието му да даде разрешение за осъществяване на сватбата.

Пристига Оргон и изглежда много по-загрижен за състоянието на Тартюф, отколкото за заболяването на своята жена. Клеант се опитва да говори с Оргон за Тартюф, но не успява, и открива, че Оргон се интересува единствено от това да повтара възхвалите на Тартюф. Когато запитва Оргон относно замислената сватба, той отклонява въпроса и отказва да даде точен отговор. При пристигането на дъщеря му Оргон ѝ казва, че има желание да сроди Тартюф с неговия дом; и най-добре ще постъпи, ако омъжи Мариана за Тартюф. Мариана е толкова възмутена, че не може да повярва на ушите си.

След излизането на Оргон слугинята Дорина мъмри Мариана, че не е отказала да се омъжи за Тартюф. Пристига Валер, любимия на Мариана, и я обвинява, че е дала съгласие за женитбата. Дорина ги слуша как спорят и след като се помиряват, обещава да им помогне, като извади на показ лицемерието на Тартюф. Дамис, ядосан на Тартюф, също е решил да

разкрие неговото лицемерие и когато чува, че той приближава, се скрива в един килер. Елмира, жената на Оргон, пристига и Тартюф, мислейки, че са сами, ѝ прави любовно предложение и иска да станат любовници. Като чува предложението, Дамис се разкрива и заплашва да разобличи Тартюф. Когато Оргон се връща, Дамис се опитва да уведоми баща си за предложението на Тартюф, но Оргон е много заслепен и смята, че неговият син е лош, опитва се да опетни доброто име на Тартюф, и начаса обезнаследява своя син. Останал сам с Тартюф, Оргон му разкрива, че е намислил да го направи единствен свой наследник и зет. Двамата отиват да осъществят плана.

Клеант по-късно се натъква на Тартюф и се опитва да обсъди нещата с него, но Тартюф му отговаря с религиозни клишета и при появата на удобен момент се извинява набързо и излиза от стаята. Пристигат Оргон и Елмира. Когато чува плановете на Оргон, тя успява да изтръгне от него обещание да се скрие на тайно място и сам да наблюдава действията на Тартюф. Оргон се съгласява и Елмира изпраща да повикат Тартюф. Той е съблазнен от Елмира и започва не само да ѝ се обяснява в любов, но и да прави унижителни забележки относно Оргон.

Накрая, убеден в лицемерието на Тартюф, Оргон излиза и му заповядва да напусне къщата. Тартюф обаче му разкрива, че напълно законно сега той е собственик на къщата, тъй като Оргон му е прехвърлил цялата си собственост. Останал насаме с жена си, Оргон признава, че е уплашен, защото преди това е поверил за съхранение тайни документи на Тартюф – документи, които ще съсият доброто му име в съда.

Когато идва майката на Оргон, той не е в състояние да я увери, че Тартюф е лицемер. Когато пристига новината, че Тартюф гони цялото семейство от къщата, госпожа Пернел е убедена. Тартюф води със себе си съдебни лица, но точно когато трябва да изгонят семейството, служител съобщава, че кралят е разбрал за лицемерието на Тартюф и е заповядал да го пратят в затвора. Кралят възстановява всички права на Оргон върху неговата собственост.

БИОГРАФИЯТА НА МОЛИЕР

Молиер е псевдонимът на Жан-Батист Поклен – един от най-знаменитите гении на комедията в световната литература и без съмнение майстор на „социалната комедия“. Той печели бързо международно признание за френската социална комедия и налага формата ѝ като един от най-утвърдените видове комедия. Той анализира в своите комедии много страни на съвременното си общество и навлиза в основните характеристики на различни човешки характери. Неговата критична проникателност в природата на лицемери, мизантропи и скъперници остава актуална и днес, както е била и по времето, когато е писал своите произведения.

Молиер е роден в Париж през 1622 година. Син е на доста заможни родители от средната класа, които го изпращат в престижни учебни заведения, за да учи право. По време на учението си обаче Молиер се влюбва в театъра и посвещава целия си живот на театралната професия.

Твърде е вероятно да е получил научна степен по право през 1641–1642 година, но след това се присъединява към други трима души и основават театрална компания, наречена *L'illustre Théâtre*. Актьорството тогава не се е ползвало с голямо уважение, затова, когато Молиер установява връзка с Мадлен Бежар, жена от неговата трупа, това е доказателство за неговите буржоазни родители, че техният син е пропаднал. Молиер всъщност остава цял живот близък с нея. През 1662 година той се жени за деветнайсетгодишната Арманда Бежар, около която, за голямо огорчение на нейния съпруг, се трупат многобройни обожатели. Говори се, че четири години по-късно Арманда става първообраз на непостоянната

флиртаджийка Селимен от „Мизантроп“ (1666). Тя обаче му ражда три деца преди ненавременната му смърт през 1673 година. Третото му дете се ражда през 1672 – година преди смъртта на Молиер.

Компанията, основана с помощта на Молиер, не върви добре и през втория сезон банкрутира. По това време той често е тормозен от кредитори и точно тогава започва да използва името Молиер.

Жан-Батист продължава своята кариера като актьор в друга компания в продължение на около десетина години, преди да се залови за перото. Междувременно натрупва също така опит като режисьор и ръководител. По времето, когато започва да пише, Молиер вече е известен като най-големия комедиант на своето време. Натрупаният опит като актьор, ръководител и режисьор допринася да разбере какво е ефектно в театралната дейност и му дава възможност да вникне дълбоко в проблемите на театъра.

Постановката на първата пиеса на Молиер „Училище за жени“ му донася такава слава, която не угасва до края на живота му. В тази пиеса, както и в по-късните такива, той засяга доста остро известни страни на обществото, осмивайки престорените речи. Между другото, много хора от висшето общество възразяват на този начин на писане, защото ги засяга твърде остро. Почти всяка написана от Молиер пиеса е посрещана с възражения, обикновено от онази обществена клика, обект на неговия присмех. Най-откритите и враждебни възражения са насочени срещу постановката на „Тартюф“ – пиеса, която осмива религиозното лицемерие и известни страни на църквата. „Тартюф“ непрестанно е забранявана и се налага Молиер да прибегне до влиянието на самия крал, за да получи разрешение да представи отново пиесата.

Дори когато Молиер става известен и доста богат драматург, благодарение на своя търговски нюх той продължава да участва в собствените си пиеси. По време на представлението на своята последна пиеса „Мнимият болен“, с участието

на Молиер, той се оплаква от неразположение и още същата вечер умира.

Поради неговата критика на много страни от живота, на Молиер е отказано подходящо погребение, но с голяма неохота му е отпуснат гроб на едно почетно място. Неговите пиеси обаче надживяват времето и обществото, за които са били написани; самите проучвания на човешката природа, причинили му толкова много трудности по време на неговия живот, му спечелват вечната слава на драматург и сатирик.